

Stelling: de akkerbouw heeft onvoldoende innovatiekracht

De akkerbouw laat weinig van zich horen als het gaat om innovaties. Is dat echt zo? LNV, het Innovatienetwerk en Transforum Agro & Groen organiseerden eerder dit jaar een workshop over de vraag welke thema's prioriteit verdienen in innovatie-agenda's. Ideeën zijn er genoeg vonden de meeste deelnemers, maar ze verschilden wel van mening over hoe je innovaties het beste kunt stimuleren. Enkele deelnemers aan het woord.

Herman de Boon, Innovatienetwerk en Transforum Agro & Groen:

'Lokaal zijn er best heel veel initiatieven, maar die worden niet opgeschaald. Het ontbreekt niet zozeer aan de technologie, maar aan de juiste samenwerkingsvormen. Het lijkt of er nog onvoldoende sense of urgency is om te komen tot systeeminnovaties. Tot nu toe kon de sector volstaan met geleidelijke aanpassingen.

Nu wordt de noodzaak tot ingrijpen urgenter door internationale druk en nieuwe maatschappelijke opvattingen over de landbouw. Mijn advies is om een stichting innovatie akkerbouw in het leven te roepen die wordt gedragen door ondernemers, bedrijfsleven, overheid, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Zo'n stichting geeft vorm aan de innovatiearena, stelt een innovatieagenda op, zet een actieprogramma op en voert dit programma met de participanten uit. Al moet je niet denken dat één zo'n platform alle initiatieven kan faciliteren. Het heeft meer een aanjaagfunctie. Ik vraag me wel af wie dat moet gaan trekken. Ik zie zo gauw nog niemand opstaan.'

Jaap Korteweg, akkerbouwer: 'Het ontbreekt niet aan ideeën. Er leven hele goede, praktische ideeën, maar akkerbouwbedrijven zijn te klein en kunnen het risico niet nemen er in te investeren. Wat mist is de ondersteuning om een bepaalde techniek verder te ontwikkelen. Dat kost veel geld, je bent zo 100.000 euro kwijt. Dat is eigenlijk niet te vinden. Bij LNV krijg je daar ook geen geld voor. Wat LNV biedt, is vooral gericht op onderzoek.

Geld voor het verspreiden van kennis vind ik verloren geld. Ik zelf vind dat de kennis die er is redelijk toegankelijk is. De kennis over ons project (een vernieuwend systeem met teelt op vaste bedden) is heel snel verspreid, daar ligt het niet aan. Iedereen weet ervan. Als iets nieuw is wordt dat wel opgepikt, ook door de vakbladen.

Het is ook gevaarlijk om thema's te benoemen waarop innovatie plaats moet vinden. Dan kader je het weer af en past jouw idee er net niet in. Er moet een pot zijn om praktische zaken, kleine projecten op bedrijfsniveau te ondersteunen.'

Lenus Hamster, akkerbouwer: 'Nee, er is ten enenmale niet voldoende innovatiekracht in de akkerbouw. De Nederlandse akkerbouw is nog veel te veel gefocust op voedselproductie. Dat is het vanouds, zal het ook moeten blijven, maar er is meer potentie. Onze overheid stimuleert te weinig, stelt te weinig middelen beschikbaar. In Wageningen is nog heel veel kennis die voor een buitenstaander volstrekt onbereikbaar is. Veel kennis is niet openbaar omdat degene die het betaald heeft, bepaalt wat er met de kennis gebeurt. Als je voor een nieuw idee nog wat onderzoek wilt laten doen, moet je betalen en dat is voor ons te duur.'

Menno Schuiringa, akkerbouwer: 'De kracht is uit de akkerbouw omdat het slecht gaat. Er zijn te weinig experimenten. Er gebeuren volgens mij heel leuke dingen, maar wij horen er te weinig van. Ook is er te weinig Europese samenwerking. Nu lijkt het wel of we zelf alles proberen uit te vinden, terwijl je heel veel kan leren uit andere landen. Ook uit Amerika bijvoorbeeld. Ga daar heen en gebruik die kennis hier. Een denktank is niet nodig, daar komt veel te weinig uit.'

Addy Risseeuw, Avebe: 'Er zijn genoeg initiatieven. Wel is er geld nodig om die initiatieven uit te bouwen, en er is assistentie nodig bij regelgeving. Innovaties kun je zoeken in gewassen met precies de juiste samenstelling aan inhoudsstoffen. Verwerkers hoeven dan minder moeite te doen om voor een product de samenstelling in de juiste verhouding te krijgen. De verwerking gebeurt dan in wezen op het veld. Voor elk product een andere samenstelling die groepen akkerbouwers telen. Daarvoor is ketensamenwerking nodig.

Ik zie niet zoveel in een organisatie voor de akkerbouw die innovaties moet promoten. Innovatie gebeurt op de bedrijven zelf. Hen ondersteunen door de investeringsbudgetten op peil te houden helpt meer dan er een denktank boven te zetten van bestuurders en overheden. Innovatie gaat gepaard met risico. Als het al slecht gaat, zoals in de akkerbouw, dan is een duwtje in de rug wel nodig.'

Marinus Overheul, LNV: 'In technologische zin zijn er genoeg innovaties, er is ook genoeg geprobeerd met nieuwe gewassen. Maar het zijn vooral individuen die actief zijn. Voor innovaties is een krachtenbundeling in de keten nodig. Dat gebeurt wel, maar omdat je pas op langere termijn resultaat krijgt, is het lastig om financiering te vinden. In samenwerking met het bedrijfsleven en kennisinstellingen is het vaak wel mogelijk om publiek-private vormen van financiering te vinden voor risicodragende (kennis)ontwikkelingen.

Daarnaast is het goed als er een innovatieplatform voor de akkerbouw komt. Dat platform kan rondom alle initiatieven die er zijn, zowel voor de korte, middellange als lange termijn, netwerken organiseren. LNV richt zich meer op het lange termijn perspectief, bijvoorbeeld door een toekomstvisie te schrijven. Ja, ik weet dat boeren daar op korte termijn niets mee opschieten, maar wij vinden dat de verantwoordelijkheid voor de korte termijn bij het bedrijfsleven zelf ligt.'

Arend Krikke, Wageningen UR: 'Er zijn best innovatieve ideeën in de sector, maar we zien ze niet tot wasdom komen. De sector kan de financiën niet alleen ophoesten. Private vormen van financiering zijn

moeilijk te realiseren. Banken willen vanaf dag één rente betaald krijgen. Ze kunnen investeerders aantrekken maar die willen wel meepraten en na een aantal jaren resultaat zien. Door ketensamenwerking kom je wel een slag verder, maar je hebt nog steeds de financieringsproblemen niet opgelost. Een innovatieplatform is goed om initiatieven aan te jagen, waarbij akkerbouwers en bedrijven uit de keten bij elkaar zitten, met input vanuit andere sectoren en kennisinstellingen. Er is namelijk nog veel expertise vrij beschikbaar om te laten zien of een ontwikkeling perspectief heeft en wat dat voor effect heeft op teelt, verwerking of veredeling. De programma's voor systeeminnovaties hebben wat dat betreft de goede instrumenten in handen om de innovaties verder te helpen.'

Meer informatie: Arend Krikke, t 0252 462120, e arend.krikke@wur.nl